

2:a söndagen i Fastan (28 febr.)

Reminiscere – HERRE, **tänk på** din barmhärtighet och nåd som du alltid har visat (Ps. 25)

1 Thess. 4:1-7

Syskon, låt mig tillägga detta: Ni har fått lära er av oss hur man lever för att behaga Gud, och så lever ni också. Men vi vädjar till er för Herren Jesus skull att göra det ännu mer. Ni vet vilka föreskrifter vi gav er från Herren Jesus.

För detta är Guds vilja: att ni ska bli heliga. Ni ska hålla er borta från all sexuell omoral. Var och en ska lära sig att behärska sin egen kropp i helighet och ära, så att han inte lever i begär och lidelser, som hedningar som inte känner Gud. Ingen får kränka eller utnyttja någon annan troende på det här området, för Herren straffar allt sådant, det har vi redan klart och tydligt talat om för er. Gud har ju inte kallat oss till att leva i orenhet, utan till att leva i helighet.

Paulus kände stor tillgivenhet till församlingen i Thessalonike. När han kom till staden, hade de tagit emot budskapet om Herren Jesus som han kom med. De strävade efter att leva som kristna. Paulus visste det, och när han nu manar dem vidare på helgelsens väg, så befaller han inte, han vädjar.

Nu påminns kyrkfolket, och undervisas dopkandidaterna, om vad Gud förväntar sig av de kristna. De skall leva i renhet. De får inte låta begären styra. De utnyttjar inte sina medkristna. Deras liv skall inte vara som hedningarnas. När man har lärt känna Jesus, förändras livet.

I Fastan handlar det om kampen mellan Gud och hans fiende. Vi ser hur Jesus går in i den kampen, och Fastan skall föra oss till slutstriden. I hans efterföljd kallas vi att ta del i den. Den börjar i oss själva. Till förra söndagens maning att motstå frestelserna, läggs nu påminnelsen om att vi skall sträva efter renhet.

Som i all strid börjar det med att se till att försvaret fungerar. Helgelsen börjar med att man 'håller sig borta'. I Fastan övar vi oss i det, tar några steg bort från världens lockelser. Kom ihåg att det är vad Gud vill, säger aposteln.

(2:a söndagen i Fastan)

Det gamla kyrkoåret upprepade denna dag lördagens evangelium om Kristi förklaring. Vid reformationen ändrades den ordningen. Många evangeliska kyrkor behöll epis- teln, men hämtade evangeliet från torsdagen, om den kanaaneiska kvinnan. Då vi redan läst den texten, följer här en annan evangelietext som länge hört till denna söndag.

Mark. 9:14-29

När Jesus och de tre hade kommit ner från berget till de övriga lärjungarna, fick de se mycket folk som hade samlats runt dem, och några skriftlärdade som höll på att diskutera med dem. Men när folket fick se Jesus blev de överväldigade och sprang fram till honom för att hälsa på honom. Och han frågade dem: "Vad är det ni diskuterar med dem?"

En man i folkhopen sa då: "Mästare, jag har tagit med min son hit som är besatt av en ond ande som gör honom stum. Varje gång anden går till attack, slår den honom till marken och får honom att tugga fradga och gnissla tänder, och han blir alldeles stel. Jag bad dina lärjungar att driva ut den onda anden, men de klarade det inte."

"Detta trolösa släkte!" svarade Jesus. "Hur länge måste jag vara hos er? Hur länge måste jag stå ut med er? Ta hit honom till mig."

Då kom de fram med honom. Men när han fick se Jesus började anden rycka och slita i honom, så att han föll till marken och vältrade sig med fradga runt munnen. "Hur länge har han varit sådan här?" frågade Jesus hans far. Han svarade: "Ända sedan han var liten. Och den har ofta kastat honom i elden eller i vattnet för att döda honom. Ha medlidande med oss och hjälp oss, om du kan!"

"Om jag kan?" svarade Jesus. "Allt är möjligt för den som tror."

"Jag tror", utropade pojkens far. "Hjälp min otro!"

Men nu såg Jesus att folk kom springande från alla håll, och därför talade han strängt till den ondska anden och sa: "Du stumma och döva ande, jag befäller dig att fara ut ur honom och aldrig mer komma tillbaka!" Anden skrek och ryckte och slet i pojken men for till sist ut ur honom. Pojken låg där alldeles livlös, och många sa: "Han är död." Men Jesus tog honom i handen och drog upp honom, och då reste han sig upp.

När Jesus sedan kom hem och blev ensam med sina lärjungar, frågade de honom: "Varför kunde inte vi driva ut den?"

Jesus svarade: "Den sorten kan bara drivas ut genom bön [och fasta]."

Jesus var på väg ner från förklaringsberget tillsammans med de tre som varit med. En man hade kommit till de övriga lärjungarna med bön om hjälp för sin sjuka son. Men de har inte kunnat göra något.

För att Jesus skall kunna hjälpa, måste man ha tilltro till honom. Mannen erkänner att han är osäker, men väljer ändå att lita på Jesus. Då gör han pojken frisk, och understryker att enda möjligheten att befrias från onskans härjningar, är att vända sig till

Gud med bön. (Bevarade handskrifter är olika, så det är osäkert om Jesus just här talade om fasta som komplement till bön.)

Första söndagen i Fastan varnades vi för att falla för frestarens vilja att styra livet. Nu uppmanas vi att i stället söka oss till Jesus, välja att i tro hålla oss till honom. För dopkandidaterna väntade ett skifte av herre i deras liv. Vi som är döpta inbjuds att bekräfta, 'konfirmera', vår tro på Kristus.

Fastan är en tid för andlig självdisciplin. Men trons kamp handlar inte om mänsklig anspänning, utan om överlåtelse. Det är en tid att söka sig närmare Herren Jesus, och vara uthållig även när det verkar svårt att få kontakt med honom..

* * *

Herrens bön i Fastetid

Tillkomme ditt rike

Med 'rike' menas inte ett geografiskt område, utan Guds 'herravälde'. Också här är Gud den aktive - vi ber: "Gud, etablera ditt rike!" Det tog gestalt när Jesus botade sjuka, gav syndare förlåtelse och fattiga hopp. Skapelsen återställdes till vad Gud en gång avsett med den. Guds rike kommer fullkomligt först vid tidens slut, men redan nu är dess krafter i funktion. Vi ber att vi skall få nåden att öppna oss för Guds rike, och sedan inte stå i vägen, utan medverka till att det utbredds.

Måndag i 2:a veckan i Fastan (1 mars)

Dan. 9:15-19

Daniel bad till HERREN, sin Gud, och bekände: "Se Herre, vår Gud, du förde ditt folk ut ur Egypten med stark hand, och gjorde ditt namn ryktbart, så som det är än i dag. Vi har syndat och varit gudlösa. För alla dina rättfärdiga gärningars skull, Herre, vänd bort din vrede och förbittring från din stad Jerusalem, ditt heliga berg. För våra synders skull och för våra förfäders missgärningars skull har Jerusalem och ditt folk blivit ett objekt för hån för alla runt omkring oss.

Vår Gud, hör din tjänares bön och åkallan! Se med välvilja på din ödelagda helgedom, för din egen skull, Herre! Min Gud, böj ditt öra till oss och hör! Öppna dina ögon och se förödelsen som har drabbat oss och den stad som är uppkallad efter ditt namn. Det är inte på grund av vår egen rättfärdighet som vi kommer till dig med våra böner, utan på grund av din stora barmhärtighet. Herre, hör! Herre, förlåt! Herre, lyssna och grip in! Dröj inte, för din egen skull, min Gud, för din stad och ditt folk är uppkallade efter ditt namn."

Daniel och många andra i folket var fördrivna från det heliga landet. I sin fångenskap i Babylonien vände han sig till Gud med ödmjuk bön. Han insåg att de inte hade förtjänat bättre. Han inleder med ärlig syndabekännelse.

Sedan vädjar han till Guds barmhärtighet, och på sitt sätt till Guds självkänsla. Han hade befriat folket från slaveriet i Egypten. Då kan han väl inte låta det ha varit till ingen nytta? Daniel vet att inte kan ställa något krav, men förlitar sig på att Gud inte skall överge sitt folk. Frimodigt vågar han ropa: "Dröj inte!"

Botgörarna kunde känna igen sig. De hade nu förts bort från församlingens fulla gemenskap. De var avstängda från nattvarden, deras sorg motsvarade den Daniel hade haft över Jerusalems förstörda tempel. Första steget att komma tillbaka var också för dem syndabekännelse.

Detsamma gäller för oss, Fastan är en tid för rannsakan och bekännelse. Var och en måste svara för sin egen skuld. Men genom dopet är vi "uppkallade efter ditt namn", och är därmed infogade i kyrkans gemenskap. Vi är omgivna av medkristna som ber för oss, liksom Daniel bad för hela folket. Att vi söker försoning blir av betydelse för hela den kristna gemenskapen.

(Måndag i 2:a veckan i Fastan)

Joh. 8:21-29

Jesus sa till judarna: "Jag går bort, och ni kommer att söka efter mig, men ni ska dö i er synd. Dit jag går, kan ni inte komma."

Judarna sa då: "Tänker han begå självmord, eftersom han säger: 'Dit jag går, kan ni inte komma?'"

Men Jesus sa till dem: "Ni kommer nerifrån, och jag kommer uppifrån. Ni tillhör den här världen, men jag tillhör den inte. Det var därför jag sa att ni ska dö i era synder, för om ni inte tror att jag är den jag är, då dör ni i era synder."

"Vem är du då?" frågade de.

Han svarade: "Jag är den som jag från början har sagt. Jag har mycket att säga om er och mycket att döma er för. Han som har sänt mig är trovärdig, och vad jag har hört av honom talar jag till världen." Men de förstod fortfarande inte att han talade med dem om sin Fader.

Då sa Jesus: "När ni har lyft upp Människosonen, kommer ni att förstå att jag är den jag är och att jag aldrig gör något av mig själv utan bara talar det som min Fader har lärt mig. Och han som har sänt mig är med mig. Han lämnar mig inte ensam, för jag gör alltid det som han vill."

I Fastan börjar det nu sakta bli tydligare tal om Jesu lidande. Hittills har det mer handlat om att det är en bottid, och om att vi skall leva i Kristi efterföljelse. Att Gud vill förlåta den som bekänner sin synd, har byggt på ett övergripande budskap att Gud är barmhärtig.

Men nu hör vi Jesus tala om sitt kommande lidande. Hans ord är inte helt lätta att förstå, han finner det lämpligt att bara antyda. Som ofta i Johannesevangeliet leder Jesu ord till missförstånd, vilket i sin tur ger honom möjlighet att förklara.

"När ni har lyft upp Människosonen" (Joh. 3:13, 12:32). Jesus beskriver vid flera tillfällen sin kommande död på det sättet. Att han med "jag går bort", menade att han skulle dö, uppfattade man, även om man kom att tänka på självmord.

Jesus vet vad som väntar. Motståndet mot honom blir alltmer hatiskt. Skillnaden mellan att tillhöra världen och att 'komma uppifrån' blir tydlig. Nu bereder Jesus sig att göra vad han är sänd till. Han är sin Fader lydig. Vi ber om nåden att förstå vem Jesus är, när vi ser honom på korset. De som inte tror på honom har inte hopp om annan framtid än död.

Tisdag i 2:a veckan i Fastan (2 mars)

1 Kung. 17:8-16

HERRENS ord kom till Elia: "Gå till Sarefat i närheten av Sidon och stanna där. Där finns en änka som jag har befallt att ge dig mat."

Elia gick alltså till Sarefat. När han kom fram till stadsporten, fick han se en änka som gick och samlade ved och han bad henne hämta lite vatten att dricka.

När hon gick för att hämta vattnet, ropade han efter henne att också ta med en bit bröd till honom. "Så sant HERREN, din Gud, lever: jag har inte en enda brödbit", svarade hon. "Jag har bara en handfull mjöl kvar och lite olja i krukan. Jag skulle just samla ihop lite ved för att laga en måltid åt mig och min son, för att sedan kommer vi att dö."

"Var inte rädd", sa Elia till henne. "Gå och gör som du säger, men baka först en liten brödkaka åt mig och kom till mig med den. Sedan kan du baka åt dig och din son. HERREN, Israels Gud, säger att mjölet i din kruka inte ska ta slut, inte heller oljan i din kanna, tills HERREN sänder regn över jorden."

Hon gick och gjorde som Elia hade sagt till henne, och både hon och hennes familj och Elia hade sedan mat att äta varje dag. Mjölet i krukan tog inte slut, inte heller oljan i kannan, precis som HERREN hade sagt genom Elia.

Den här dagen är gudstjänsten inriktad mot det trogna kyrkfolket. Änkan i Sarefat i hennes möte med profeten Elia hålls fram som en förebild. Hon delade med sig av det sista hon hade, och det blev till välsignelse.

I sin bergspredikan uppmanade Jesus lärjungarna att lita på att Gud i sin godhet ger vad man behöver. Bekymmer för livet antyder att man tjänar mammon före Gud (Matt. 6). Änkan blir ett tecken på att Gud inte överger de sina: "Mjölet i krukan tog inte slut."

När det i Bibeln talas om bröd och olja får det ofta symbolisk betydelse. Rikligt tillgång på det är ett tecken på Guds godhet. I kyrkan blir det sakramentala medel, jordiska ting som bär Guds nåd och välsignelse. Brödet talar naturligtvis om nattvarden. "Av jordens frukt och människans arbete bereder du åt oss Livets bröd" (bon vid offertoriet).

Med olja skulle dopkandidaterna bli smorda både före och efter dopet. När de i sina dopdräkter fördes till biskopen, skulle oljan innebära att de tecknades med 'Andens sigill' (Ef. 4:30). När sjuka smordes, blev oljan ett påtagligt löfte om trygghet i Guds hand. Så blir det också för oss, när det apostoliska rådet att smörja sjuka åter kommer i bruk (Jak. 5:14-15).

(Tisdag i 2:a veckan i Fastan)

Matt. 23:1-12

Jesus talade till folket och till sina lärjungar och sa: "Dessa skriftlärda och fariseer sitter på Moses stol. Därför ska ni lyda och följa vad de säger, men följ inte deras exempel, för de talar gärna, men handlar inte efter sina egna ord. De binder ihop tunga bördor som de lägger på människornas axlar, men själva vill de inte röra ett finger för att flytta dem.

Allt de gör, gör de för att synas. De går omkring med breda böneremmar på armarna och sätter långa tofsar på sina mantlar. De älskar att sitta vid honnörsborden under festerna, och i synagogorna tar de plats på främsta raden. De vill gärna bli hälsade med respekt på torgen och kallas 'rabbi' av alla människor.

Men låt aldrig någon kalla er 'rabbi', för bara en är er läromästare, och ni är alla syskon. Kalla inte heller någon här på jorden 'fader', för bara en är er Fader, han som är i himlen. Och låt ingen kalla er 'lärare', för bara en är er lärare, Kristus. Den som vill bli stor bland er måste bli de andras tjänare. Den som upphöjer sig själv ska förödmjukas, men den som ödmjukar sig själv ska upphöjas."

Konflikten med folkets andliga ledare har hårdnat. Lidandet närmar sig för Jesus. Nu förebrår han fariseerna för att ha fört tron in på avvägar. Det är inte längre Gud, utan deras tillämpningar av hans lag som får styra tro och liv. Med annan ideologi i botten ser vi nu motsvarande hända i Svenska kyrkan.

När det gäller tro finns det bara en lärare, Kristus. Anledningen till att vi kallas för 'kristna' är ju att vi håller oss till Kristus, låter honom vara vår Herre. Vad han har sagt, bevarat i evangelierna, gäller för alla tider. Vi har inte förtroende för präster som predikar något annat.

Jesus lät oss veta att Gud är vår himmelske Fader. Det är fortfarande ett unikt budskap, endast vi kristna kallar Gud 'Abba, Fader' (Rom. 8:5). Vi får göra det därför att vi är hans barn, genom dopet har vi blivit 'adopterade' av honom. Gud är ibland en sträng far, men gemenskapen med honom är fylld av godhet och nåd.

I den trons gemenskap är ingen finare än den andre. Vi har olika kallelser och uppgifter. Om dem alla gäller att de skall vara andra till tjänst. Också i detta är Herren Jesus vår förebild.

Onsdag i 2:a veckan i Fastan (3 mars)

Dagens första läsning är ur en av de apokryfiska böckerna i Gamla testamentet. Vi är inte vana med det. Men vi kan påminna oss att Martin Luther menade att de bibelböckerna var "god och nyttig läsning". När han sade 'läsning', i en tid när de flesta inte kunde läsa, menade han läsning som text vid en gudstjänst.

Boken är 'Ester enligt den grekiska texten'. Innehållet är detsamma som i den vanliga Esters bok, även om texterna inte ordagrant stämmer överens. Därutöver har den grekiska texten bl.a. bevarat några av huvudpersonernas böner.

Est.gr. C:1-4,8-10

Mordokaj tänkte på alla Herrens verk och bad:

"Herre, herre och konung, du härskar över alla, ty hela världsalltet lyder under dig, och ingen kan sätta sig emot om du vill rädda Israel. Du har skapat himmel och jord och allt det underbara vi ser under himlen. Du är allas herre, och ingen kan göra motstånd mot dig, mot Herren. ...

Nu ber jag dig, Herre Gud, du konung, du Abrahams Gud: skona ditt folk, ty fienderna siktar till vår förintelse, deras önskan är att utplåna det folk som är din arvslott sedan begynnelsen. Glöm inte bort din egendom, som du friköpte åt dig själv från Egypten. Hör min bön, visa dig försonlig mot din arvslott och vänd vår sorg i glädje och fest, så att vi får leva och lovsjunga ditt namn, Herre; tysta inte de munnar som prisar dig." *(Bibel 2000)*

I Persien, nuv. Iran, dit folket hade fördrivits, hade judinnan Ester blivit drottning. Hon var föräldralös, och hennes farbror Mordokaj hade tagit hand om henne. Nu hade den onde ämbetsmannen Haman fått kung Xerxes att besluta att alla judar skulle dödas.

Mordokaj uppmanar då Ester att, med risk för sitt liv, vädja till kungen för judarna. Själv ber han till Gud om räddning för folket. Hade Gud befriat folket ur Egypten, kan han göra det också när de på nytt befinner sig i främmande land. Han är ju allas Skapare och Herre.

Att kyrkan fortsatte att be för dem som är kringstridda bland folken, gjordes nu klart för dopkandidaterna. Också de skall bli friköpta från den främmande makt som ytterst vill deras förintelse. Gud som är deras Skapare, vill nu också bli deras Frälsare. Genom dopet skall de bli Guds egendom.

Fastan är en tid för förbön, och för inse att man är buren av förbön. Man är inte ensam i sin strävan att leva som trogen medlem av Guds folk. Fastan kan sägas vara en tid av sorg. Men löftet är att Gud genom Jesu död skall visa sig försonlig, och att Påskens tid av glädje skall komma.

(Onsdag i 2:a veckan i Fastan)

Matt. 20:17-28

När Jesus var på väg upp till Jerusalem samlade han sina tolv lärjungar omkring sig och sa till dem medan de gick:

“Vi är nu på väg till Jerusalem. Där kommer Människosonen att bli förrådd och överlämnad till överstepräster och de skrifflärda, och de ska döma honom till döden och överlämna honom till hedningarna för att hånas och piskas och korsfästas, men på den tredje dagen ska han uppstå.”

Lite senare kom Sebedaios söners mor fram till Jesus tillsammans med sina söner och föll ner för honom; hon ville be om något. “Vad vill du?” undrade han. Hon svarade: “Jag vill att du ska låta mina söner få sitta en på höger och en på vänster sida om dig i ditt rike.” Men Jesus sa: “Ni vet inte vad ni ber om. Kan ni dricka den bägare som jag måste dricka?” “Ja”, svarade de. “Det kan vi.”

Då sa Jesus till dem: “Ni kommer att få dricka min bägare, men jag bestämmer inte vilka som ska sitta på min högra och på min vänstra sida. De platserna ges åt dem som min Fader har berett dem för.”

När de tio övriga hörde detta blev de upprörda. Men Jesus kallade dem till sig och sa: “Ni vet att furstarna regerar över folken och stormännen utövar makt över dem. Men så får det inte gå till bland er. Den av er som vill bli stor bland er måste vara de andras tjänare, och den som vill vara den förste måste vara de andras slav. Inte heller Människosonen har kommit för att bli tjänad, utan för att tjäna och ge sitt liv till lösen för många.”

Sebedeus hustru kom till Jesus för att ordna det bästa för sina söner. Det var vad man kunde förvänta sig av en judisk mor. (Enligt Markus var det dock apostlarna själva som kom med sitt önskemål.) Kyrkan tänker den här dagen inte så mycket på det fräcka i hennes begäran, utan ser henne som en förebedjerska.

På nytt påmindes dopkandidaterna om att man nu bad för dem i kyrkan. Men vad som väntade gjordes också klart: de skulle få dricka samma lidandets bägare som Jesus. Vad det skulle bli för just dem, visste de inte, men de hade att lika frimodigt som apostlarna svara ja.

För tredje gången förklarade Jesus att han var medveten om att lidande och död väntade honom i Jerusalem. När apostlarnas goda moder tänkte på framgång och heder, förklarade Jesus att han hade kommit för att vara en tjänare, för att offra sig. I världen kämpar man om makten, ”men så får det inte gå till bland er”.

Lärjungen måste vara beredd att dela sin Mästares lidande. Det kan komma att på olika sätt bli så, när kristen tro nu alltmer möts med förakt och motstånd. Och att motarbeta sin själviskhet sker inte helt utan lidande.

Torsdag i 2:a veckan i Fastan (4 mars)

Jer. 17:5-10

Så säger HERREN:

“Förbannad är den man som sätter sin lit till människor,
som stöder sig på mänsklig kraft
och vänder sig bort från HERREN.
Han är som en torr buske i ödemarken
och får inte se det goda komma.
Han lever i ett förbränt ökenland,
på saltslätter där ingen kan bo.

Men välsignad är den man
som litar på HERREN,
som sätter hela sin tillit till HERREN.
Han är som ett träd
planterat vid vatten.
Det sträcker ut sina rötter till bäcken.
Det fruktar inte för hettan
och dess löv är alltid gröna.
Det skräms inte av ett års torka,
det kan alltid bära frukt.”

Hjärtat är det mest bedrägliga av allt,
och oförbätterligt – vem kan förstå det?

“Jag, HERREN, genomskådar hjärtan
och granskar människans inre,
för att ge var och en lön
utifrån vad hans gärningar förtjänar.”

Förbannelse eller välsignelse är valet vi ställs inför. Det har varit klart sedan Gud gav sin lag. Moses långa tal i 5:e Moseboken leder fram till: "... jag har förelagt dig liv och död, välsignelse och förbannelse" (5 Mos. 30:19). Det blev inte annorlunda i kyrkan – "Det finns två vägar: den ena är livets väg, den andra är dödens", heter det i 'De tolv apostlarnas lära', från omkr. år 90.

Botgörarna hade fått veta att de var på fel väg. De inbjöds att komma tillbaka in i kyrkans gemenskap. Men då krävdes omvändelse och bekännelse.

Skall vårt liv bli ett allt torrare ökenland eller så blomstrande att det överlever tider då det goda dröjer? Många är oroliga över klimatutvecklingen, kräver åtgärder för att skapa en hållbar framtid. Vårt bekymmer är större än så, det handlar om vår framtid bortom det jordiska, där inget mänskligt är hållbart.

Vi måste vara uppmärksamma. Vårt hjärta är bedrägligt, och därför är det svårt för oss att se hur det verkligen står till i vårt liv. Vi söker oss till Gud för att låta honom genomskåda oss, hjälpa oss att se sanningen om oss själva. Anden vill låta "strömmar av levande vatten flyta fram" i vårt torra liv (Joh. 7:38-39).

(Torsdag i 2:a veckan i Fastan)

Luk. 16:19 -31

Jesus sa: "Det var en gång en rik man, som var klädd i purpur och fint linne och varje dag levde i lyx och överflöd. Samtidigt låg en tiggare som hette Lasaros vid hans port, full av sår. Lasaros längtade efter att få några rester från den rike mannens bord. Hundarna kom till och med och slickade hans sår. Till slut dog tiggaren och fördes av änglarna till platsen vid Abrahams sida. Den rika mannen dog också och blev begravd. När han slog upp sina ögon i dödsriket[c], där han plågades, såg han Abraham långt borta, och Lasaros vid hans sida. 'Fader Abraham', ropade han, 'förbarma dig över mig! Skicka Lasaros hit för att doppa fingertoppen i vatten och svalka min tunga. Jag plågas svårt i dessa lågor.'

Men Abraham sa till honom: 'Mitt barn, kom ihåg att du under din livstid fick allt det goda, medan Lasaros fick det onda. Nu är han här för att tröstas, medan du får plågas. Dessutom finns det en stor klyfta som skiljer oss åt. Ingen härifrån kan ta sig över till er, och ingen från er kan heller komma över hit.'

Då sa den rika mannen: 'Fader, jag ber dig, skicka honom då åtminstone hem till min far, till mina fem bröder, för att varna dem för detta plågornas ställe, så att de slipper komma hit.'

Men Abraham sa: 'De har Mose och profeterna som de kan lyssna till.'

Den rika mannen svarade: 'Nej, fader Abraham, men om någon kommer till dem från de döda, då vänder de om!'

Men Abraham sa: 'Om de inte vill lyssna till Mose och profeterna, så kommer de inte att bli övertygade ens om någon uppstår från de döda.'

I Lasaros kunde botgörarna känna igen sig. De var märkta av syndens sår. De var utestängda från gemenskapen vid måltiden, efter textläsningar och predikan fick de inte vara med längre. Den insåg vilken framtid som väntade dem, om de inte fullföljde sin botgöring: då skulle de bli utestängda för alltid.

Jesus gör med sin liknelse klart att det finns två utgångar ur livet. Var man slutligen hamnar beror på hur med formar sitt liv. Den rike mannen hade mycket av detta livets goda. Askonsdagen varnade oss för att fästa vårt hjärta vid det, då kommer vi att skickas tomhänta bort (Luk. 1:53).

Det händer att Gud bryter in i en människas liv så att det förändras. Men vanligen handlar det om att lyssna till "Mose och profeterna". Vi kristna har fått mer än så, också 'Jesus och apostlarna', med deras undervisning och förmaningar. Där finns vad vi behöver veta om de två vägarna genom livet.

Liknelsen om Lasaros visar kraftfullt på faran att glömma bort dem som livet far illa med. Under Fastan inskräps betydelsen av båda sidorna av det dubbla kärleksbudet. Det är en tid att söka sig närmare Gud, men samtidigt en tid att bry sig om sin nästa.

Fredag i 2:a veckan i Fastan (5 mars)

1 Mos. 37:6-22

Josef sa: "Hör här vad jag drömde. Vi var ute på åkern och band kärvar. Min kärve stod upp och era kärvar samlade sig runt omkring min och bugade sig djupt inför den." "Jaså, du vill bli kung och regera över oss?" sa hans bröder till honom. Deras hat till honom tilltog både för drömmens skull och för vad han sagt.

Sedan hade han en annan dröm, som han också berättade för sina bröder. "Hör här, jag har haft en dröm igen", sa han. "Solen och månen och elva stjärnor bugade sig djupt för mig." Han berättade denna dröm för sin far och för sina bröder. Men fadern tillrättavisade honom: "Vad är det för en dröm? Skulle jag och din mor och dina bröder komma och buga oss inför dig?" Bröderna blev avundsjuka på Josef, men Jakob kunde inte glömma vad Josef hade sagt.

En gång vallade Josefs bröder sin fars hjordar vid Shekem. Då sa Israel till Josef: "Dina bröder är som du vet i Shekem för att låta hjordarna beta där. Jag vill skicka dig till dem." "Ja, far", svarade Josef. Israel fortsatte: "Gå och ta reda på hur de har det och hur det står till med djuren, och kom sedan tillbaka och rapportera för mig."

Så skickade Israel iväg honom från Hebrondalen. Väl framme i Shekem fann en man honom medan han letade på fälten. "Vem letar du efter?" frågade mannen. "Jag letar efter mina bröder och deras hjordar", svarade Josef. "Kan du tala om för mig var de är?" "Ja", sa mannen till honom. "De är inte här längre. Jag hörde dina bröder säga att de tänkte gå till Dotan." Då fortsatte Josef till Dotan och hittade dem där.

När bröderna på avstånd såg att Josef var på väg till dem, bestämde de sig för att döda honom.

"Här kommer drömmaren", sa de till varandra. "Kom, så dödar vi honom och kastar honom i brunnen och säger att ett rovdjur har ätit upp honom. Sedan får vi se vad det blir av hans drömmar!"

När Ruben hörde detta, ville han rädda Josef ur deras händer. "Nej, vi får inte döda honom", sa han. "Spill inte blod", fortsatte han. "Kasta honom i stället i brunnen här i öknen, men rör honom inte." Ruben tänkte nämligen rädda honom från de andra och låta honom återvända till sin far.

Gamla testamentet innehåller profetior som går i uppfyllelse med Jesus. Det finns också händelser och skeenden som blir förebilder för den kommande frälsningshistorien. Gud handlar efter mönster som upprepas. För att vi skall kunna inse vad Jesus betyder, har Gud tidigare gett antydningar.

Josef är då en person som ger en föraning om Jesus. Tidigt i hans liv gavs tecken på vad det skulle bli av honom. Han blev illa omtyckt av sina bröder, och höll på att bli dödad. Vi vet hur historien fortsatte: han blev såld för en summa pengar. I Egypten sattes han i fängelse, men blev upphöjd och kunde rädda sitt folk.

Som Josef blev Jesus förkastad och måste lida innan han upphöjdes. Det är dags att leda dopkandidaterna in i det centrala i den tro som de skall bekänna när de döps. Ännu vet de inget i detalj om sakramenten. Men då både dopet och nattvarden utgår från Jesu död och uppståndelse, får de möjlighet att åtminstone ana det.

I Rom firade biskopen denna dag mässan i S:t Vitalis kyrka. Han blev tidigt martyr genom att kastas i en brunn och begravas levande. Likheten med det som hände Josef har påverkat valet av läsning.

(Fredag i 2:a veckan i Fastan)

Matt. 21:33-46

Jesus sa: "Hör nu på en annan liknelse. En jordägare planterade en vingård. Han byggde en mur runt omkring den och grävde en grop där han kunde pressa druvorna. Han byggde också ett vaktorn. Sedan arrenderade han ut vingården till några lantbrukare medan han själv reste bort. När det så blev dags att skörda, sände han några tjänare till lantbrukarna för att hämta den del av skörden som var hans.

Men lantbrukarna tog fast tjänarna, misshandlade en, dödade en annan och stenade en tredje. Då sände jordägaren dit ännu fler tjänare, men samma sak hände igen. Till slut sände ägaren sin son, för han tänkte: 'Honom ska de väl ändå visa respekt för.'

Men när lantbrukarna fick se sonen, sa de till varandra: 'Här kommer arvtagaren. Kom så dödar vi honom och lägger beslag på den själva!' Så tog de fast sonen, släpade ut honom ur vingården och dödade honom.

Vad ska nu vingårdsägaren göra med dessa lantbrukare när han kommer tillbaka?" Översteprästerna och folkets ledare svarade: "Han kommer helt säkert att döda dem, och sedan arrenderar han ut vingården till andra som ger honom hans del av skörden när det är dags."

Då sa Jesus till dem: "Har ni aldrig läst i Skrifterna:

'Den sten som inte dög åt byggnadsarbetarna
har blivit en hörnsten.
Det är Herrens verk
och förunderligt i våra ögon.'

Därför säger jag er att Guds rike ska tas ifrån er och överlämnas till ett folk som bär dess frukt. Den som snubblar på den stenen blir krossad, och den som stenen faller på blir söndersmulad."

När översteprästerna och fariseerna hörde Jesus liknelser, förstod de att det var dem han talade om. Därför ville de arresteras honom genast, men de var rädda för folket, som ansåg att Jesus var en profet.

Jesus berättar en liknelse, men egentligen skildrar han vad som håller på att hända. Vingården var en välkänd bild för Guds folk. Tjänarna som sändes motsvarar profeterna. Och ägarens son var naturligtvis Jesus själv. Också han skulle föras ut, till Golgata utanför staden, och dödas.

Det är klart att de andliga ledaren förstod vad det handlade om. Men de var tvungna att följa liknelsens logik, och säga att vingården skulle tas ifrån dem. Liknelsen ledde till att de dömde sig själva. Deras reaktion är förståelig: 'Vi måste göra oss av med honom!'

Det blev som liknelsen angav, merparten av judar skulle inte erkänna Jesus som Messias och Frälsare. Dessvärre händer detsamma nu igen. I många av Svenska kyrkans församlingar finns Jesus inte längre med. Han är kanske inte utdriven, men inte heller inbjuden. Kan något annat hända än att 'vingården' tas också från dem?

På nytt fick dopkandidaterna höra att Jesus måste lida och dö. Det skulle bli med honom som med Josef, och nu sade liknelsen samma sak. Men de fick också höra att

vingården skulle arrenderas ut till andra. Guds rike skall överlämnas till "ett folk som bär dess frukt". De skulle snart bli medborgare i det folket.

Lördag i 2:a veckan i Fastan (6 mars)

1 Mos. 27:6-40

Rebecka sa till sin son Jakob: "Jag hörde vad din far sa till din bror Esau: 'Skaffa åt mig villebråd och laga till en bit god mat så att jag får äta och sedan välsigna dig inför Herren innan jag dör.'

Gör nu, min son, precis som jag säger till dig. Gå ut till hjorden och hämta hit två fina killingar, så ska jag laga till din fars favoriträtt. Ta därefter maten till din far, för att han ska äta och välsigna dig, innan han dör."

Jakob sa då till sin mor Rebecka: "Tänk på hur hårig Esau är och hur slät min hud är! Vad händer om min far känner på mig? Han kommer att tro att jag driver med honom och kommer att förbanna mig i stället för att välsigna mig." "Låt hans förbannelse komma över mig, min son", sa Rebecka. "Gör bara som jag säger. Gå ut och hämta getterna!"

Jakob hämtade då de två killingarna till sin mor, och hon lagade till en rätt av dem som Isak tyckte om. Sedan tog hon Esaus, sin äldste sons bästa kläder, som fanns där i huset, och lät Jakob, den yngste sonen, sätta dem på sig. Hon täckte hans händer och bara hals med skinnet från killingarna. Sedan gav hon honom den välsmakande rätten och lite nybakat bröd. Jakob gick till sin far och sa: "Far!" "Ja, min son", svarade Isak. "Vem är det?"

"Jag är Esau, din förstfödde", sa Jakob. "Jag har gjort som du sa till mig. Sitt nu upp och ät av mitt villebråd, så att du kan välsigna mig sedan." "Hur kunde du få tag på något så snabbt, min son?" undrade Isak.

"Därför att Herren, din Gud, sände det i min väg", svarade Jakob.

Då sa Isak: "Kom hit till mig. Jag vill känna på dig, min son, och vara säker på att du är min son Esau!" Jakob gick fram till sin far Isak, så han kunde känna på honom. Isak sa: "Rösten är Jakobs, men händerna är Esaus." Men han kände inte igen honom eftersom hans händer var håriga som hans bror Esaus, så han välsignade honom.

"Är du verkligen min son Esau?" undrade Isak igen. "Ja", svarade Jakob. "Kom då hit med maten, min son, så ska jag äta av villebrådet och sedan välsigna dig", sa Isak. Jakob gick fram till Isak med maten, och Isak åt. Han drack också av vinet som Jakob gav honom.

"Kom närmare, min son, och kyss mig", sa Isak sedan. Jakob gick fram och kysste honom, och när Isak kände lukten av hans kläder välsignade han honom och sa:

"Doften hos min son är den goda doften från fälten,
som Herren har välsignat.
Gud ska ge dig himlens dagg,
jordens rikedom och goda skördar av säd och vin.
Många folk ska tjäna dig
och folkslag böja sig ner för dig.
Du ska vara dina bröders herre,
och din mors söner ska buga sig djupt inför dig.
De som hädar dig ska vara förbannade,
och de som välsignar dig ska vara välsignade."

När Isak hade välsignat Jakob och denne knappt mer än hunnit lämna rummet, kom Esau tillbaka från sin jakt. Han hade också lagat till en god måltid och gick in till Jakob med den. "Far, här är jag med viltet", sa han. "Sätt dig upp och ät, så att du kan ge mig din välsignelse!" "Vem är det som kommer?" undrade Isak.

"Det är ju jag, Esau, din förstfödde", sa Esau. Då blev Isak alldeles förskräckt: "Men vem var det då som just var här med viltet som jag åt, strax innan du kom?" undrade han. "Jag gav honom min välsignelse, och då kommer han att vara välsignad."

När Esau hörde vad hans far sa, gav han ett högt och bittert klagorop: "O, min far, välsigna också mig!"

"Din bror var här och lurade mig. Nu har han stulit din välsignelse", konstaterade Isak. "Inte undra på att de kallar honom Jakob! Han har bedragit mig två gånger. Först tog han min förstfödsrätt, och nu har han stulit min välsignelse. Har du inte sparat en enda välsignelse åt mig?" frågade Esau.

Då sa Isak: "Jag har gjort Jakob till din herre, och du och hela hans släkt ska vara hans tjänare. Jag har försett honom med överflöd av säd och vin. Vad finns det kvar som jag kan ge åt dig, min son?" "Finns det inte en enda välsignelse kvar åt mig? Far, välsigna mig också", bad Esau och brast i högljudd gråt.

Då svarade hans far Isak:

"Du kommer att bo på ett ställe där det växer dåligt,
och där ingen dagg faller ner från himlen.
Du kommer att leva av ditt svärd
och tjäna din bror,
men du kommer slutligen att kasta av dig hans ok och bli fri."

Den yngre går före den som kan tyckas ha ålderns rätt. Så var det inte bara med Jakob, utan också med Josef och David och andra. Som i onsdags ser vi en god judisk moder, som här ordnar det bästa för sin älsklingsson. Han får så den välsignelse som var avsedd för hans storebror.

Egentligen hade Esau sig själv att skylla. När han en gång hade varit hungrig, hade han avstått sin förstfödsrätt till Jakob för att få lite linssoppa (1 Mos. 25:29-34). Han hade inte som Jesus i öknen i sin hunger motstått frestelsen. Nu gick välsignelsen till Jakob. Det man gör får förr eller senare sina konsekvenser.

När kyrkan nu läser vad som hände med Jakob, bortser hon från bedrägeriet i historien. Vad hon vill påminna oss om är det dolda, oförutsägbara i Guds handlande. Dopkandidaterna kunde jämföra sig med Jakob: 'Tänk att just jag snart skall bli välsignad!'

Att vi finns med i de heligas gemenskap beror på att Gud har kallat oss. Visst har vi svarat ja, men det beror på Guds nåd att vi finns med. Vi skall också med tacksamhet inse att medkristnas omsorg om oss och förböner för oss har berett vägen för oss till tro.

(Lördag i 2:a veckan i Fastan)

Luk. 15:11-32

Jesus sa: "En man hade två söner. Den yngre sa till sin far: 'Far, ge mig min del av arvet nu.' Och han gick med på att dela sin egendom mellan sönerna.

Några dagar senare hade den yngre sonen sålt allt han ägde och gav sig iväg till ett främmande land. Där levde han ett vilt liv och gjorde snart slut på alla sina pengar. Men när han hade gjort av med allt, drabbade en svår hungersnöd landet, och han var snart i nöd. Han bad då en lantbrukare att anställa honom och mannen skickade ut honom att vakta svin. Han längtade efter att få äta sig mätt på svinens fröskidor, men ingen gav honom något.

Då insåg han sin situation och sa till sig själv: 'Hemma hos min far har de anställda mat i överflöd, och här håller jag på att svälta ihjäl! Jag går hem till min far och säger: Far, jag har syndat mot både himlen och dig. Jag är inte värd att kallas din son längre, men låt mig åtminstone få arbeta som en av dina tjänare.' Och så gick han tillbaka hem till sin far.

Men medan sonen fortfarande var långt borta, såg hans far honom och fylldes av medlidande. Han sprang emot sin son och kramade om honom och kysste honom.

Sonen sa: 'Far, jag har syndat mot himlen och mot dig. Jag är inte värd att kallas din son längre.'

Men hans far sa till tjänarna: 'Skynda er! Ta fram mina finaste dräkter och sätt på honom dem. Sätt en ring på hans finger och skor på hans fötter! Hämta sedan gödkalven och slakta den, så att vi kan äta och ha fest. För min son var död men är levande igen. Han var förlorad men är återfunnen.' Och så började festen.

Under tiden hade den äldre sonen varit ute på fälten. När han nu närmade sig huset, hörde han ljudet av musik och dans. Han kallade på en av tjänarna och frågade vad det var man firade. Tjänaren svarade: 'Din bror har kommit tillbaka, och din far har slaktat gödkalven för att fira att han har kommit hem välbehållen.'

Då blev den äldre sonen rasande och ville inte gå in i huset. Hans far gick därför ut och försökte övertala honom, men han svarade: 'Under alla dessa år har jag arbetat hårt och aldrig någonsin vägrat att göra vad du har bett mig om. Ändå har du inte gett mig ens en killing, så att jag kunde ha fest med mina vänner. Men nu när denne din son kommer hem, slösaren, som har gjort slut på dina pengar tillsammans med prostituerade, då firar du det med att slakta gödkalven!'

'Mitt barn', sa fadern till honom, 'du är alltid hos mig, och allt jag äger är ditt. Men nu måste vi vara glada och fira detta, för din bror var död men är levande igen. Han var förlorad men är återfunnen.'

Om läsningen om Jakob riktade sig till dopkandidaterna, så var det botgörarna som hade särskild anledning att lyssna till evangeliet. Det handlar också här om den yngre sonen. Trots sitt livs villovägar blir han till slut välsignad, mer än sin storebror.

Han hade slösat bort sitt arv. Han hade förverkat sin rätt som son. I sitt elände får han klart för sig att det skulle vara bättre att vara tjänare hos sin far än hos främmande herrar. Han beslutar sig för att ödmjukt be om det. Men vad han inte kunnat räkna med sker. Han blir, trots vad som hänt, mottagen som en efterlängtd son.

Botgörarna visste att om de visade samma ödmjukhet och oförbehållslösa bekännelse, så skulle gemenskapen åter öppnas för dem. När nattvardens gudomliga fest dukades på Skärtorsdagen, skulle de få vara med.

Med liknelsen om den förlorade sonen, underströk Jesus att Gud är mer än nådig och barmhärtig. Han är vår Fader, som älskar oss, även om vi syndar. Vi har så länge hört att det är så, att vi kan tro att vi har rätt att få förlåtelse. Men att Gud tar emot en syndare som omvänder sig, skall fylla oss med förundran och djup tacksamhet!